

ІНТЕНСИВНІСТЬ ТЕПЛООБМІНУ ЗА УМОВ НАГРІВАННЯ І ОХОЛОДЖЕННЯ ЦУКРОВОГО РОЗЧИНУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено інтенсивність теплообміну в системі «вода в кільцевому об'ємі – тонка циліндрична металева стінка – цукровий розчин» в умовах нестационарних теплових процесів. Експериментально встановлено наскільки можливе використання експериментальних результатів отриманих на дослідній установці, коли замість твердого металічного циліндра досліджується металевий тонкостінний циліндр заповнений цукровим розчином різної концентрації.

Ключові слова: коефіцієнт тепловіддачі, темп нагрівання, нестационарний теплообмін.

Abstract

The intensity of heat exchange in the system "water in an annular volume - a thin cylindrical metal wall - an organic medium" in the conditions of non-stationary thermal processes was studied. It is experimentally established to what extent it is possible to use the experimental results obtained in the experimental setup, when instead of a solid metal cylinder the metal thin-walled cylinder filled with sugar solution of different concentration is investigated.

Key words: heat transfer coefficient, heating rate, non-stationary heat transfer.

Вступ

За умов проведення експерименту з використанням системи «вода в кільцевому об'ємі – тонка циліндрична металева стінка – цукровий розчин» («В-ЦП-Р») відбувався нестационарний теплообмінний процес. Методи розрахунку теплообміну в більшій мірі розроблені і апробовані для стаціонарного режиму.

Мета роботи: встановити можливість використання різних методів визначення інтенсивності тепловіддачі в системі «вода в кільцевому об'ємі – тонка циліндрична металева стінка – цукровий розчин» за умов вільної конвекції.

Результати дослідження

Оскільки вказаний теплообмінний пристрій використаний в експериментально-розрахунковому методі [1] для вкрай складних рідинних середовищ, то на нашу думку, потрібно подальші уточнення закономірностей теплообміну в цьому пристрої. При чому ці методи повинні відповідати по надійності і точності.

Досліджувався цукровий розчин з концентрацією 50%, 60% та 70%. Охарактеризовано процес нагріву та охолодження. Робоче середовище, масою $m = 0,9$ кг, досліджено в діапазоні зміни середньої температури $t_2 = 33,6...53,2^\circ\text{C}$, а середня температура грійного середовища (води) – $t_1 = 79,6...75,9^\circ\text{C}$, масою $M = 3$ кг. Теплофізичні властивості цукрового розчину змінювалися в таких межах: кінематичний коефіцієнт в'язкості $\nu = (0,23...0,101) \cdot 10^{-6}$, m^2/s ; коефіцієнт теплопровідності $\lambda = 0,417...0,436$, $\text{Вт}/(\text{м}\cdot\text{К})$; коефіцієнт теплоємності $C = 4,171...4,174$, $\text{кДж}/(\text{кг}\cdot\text{К})$; густина $\rho = 988,1...998,2$, $\text{кг}/\text{м}^3$ [2].

Регулярний тепловий режим використовується для визначення в твердих тілах теплопровідності, температуропровідності, коефіцієнта тепловіддачі, тощо. Досліджувалася система «вода в кільцевому об'ємі – тонка циліндрична металева стінка – цукровий розчин». Термічний опір металевої тонкої циліндричної стінки $\delta_{\text{ст}}/\lambda_{\text{ст}} = 1,1 \cdot 10^{-5}$ $\text{м}^2\cdot\text{К}/\text{Вт}$, для води в кільцевому об'ємі $1/\alpha_1 - 1 \cdot 10^{-3}...2,7 \cdot 10^{-3}$ $\text{м}^2\cdot\text{К}/\text{Вт}$, для цукрового розчину – $2,9 \cdot 10^{-3}...9,8 \cdot 10^{-3}$ $\text{м}^2\cdot\text{К}/\text{Вт}$, а отже $\delta_{\text{ст}}/\lambda_{\text{ст}} \ll 1/\alpha_1; 1/\alpha_2$.

Коефіцієнт тепловіддачі в циліндричному об'ємі від металевої стінки до розчину в даній роботі визначено трьома методами:

1. Розрахунковим методом α_2 , $\text{Вт}/(\text{м}^2\cdot\text{К})$ [3]

$$\alpha_2^{\text{розрах}} = \text{Nu}_2 \cdot \lambda_2 / H; \quad (1)$$

де Nu_2 – критерій Нуссельта; H – визначальний розмір внутрішньої посудини (висота), м; λ_2 – коефіцієнт теплопровідності дослідної рідини, Вт/(м·К).

2. Розрахунково-експериментальним методом α_2 , Вт/(м²·К)

$$\alpha_2^{p-e} = \frac{1}{\frac{1}{K_{\text{експ}}} + \frac{1}{\alpha_1}}, \quad (2)$$

де $K_{\text{експ}} = Q/(F \cdot \overline{\Delta t})$ – експериментальний коефіцієнт теплопередачі, Вт/(м²·К); Q – тепловий потік, що сприймається холодним теплоносієм (натурною рідиною), кДж; $\overline{\Delta t}$ – середній температурний напір, °С; F – площа циліндричної посудини, м²; α_1 – коефіцієнт тепловіддачі між зовнішнім середовищем (водою) і циліндричною металевією стінкою, Вт/(м²·К).

Необхідно зазначити, що спочатку був розрахований коефіцієнт тепловіддачі між зовнішнім середовищем (водою) і циліндричною металевією стінкою α_1 , а потім методом постійних приближень знайдено температуру циліндричної стінки $t_{\text{ст}}$.

Методи 1 і 2 відносяться до методів стаціонарного теплообміну.

3. З використанням методу регулярного теплового режиму, який розроблений для нестационарного режиму теплообміну системи «навколишнє середовище – тверде тіло» («НС-ТвТ»), де тверде тіло, наприклад, металевий циліндр. Проведені досліди в системі «В-ЦП-Р» дозволили експериментально встановити $m \approx \text{const}$, тобто ознака того, що в даній системі за умов нестационарного теплообміну реалізується режим близький до регулярного. На цій основі прийняли до уваги формулу (3) [4].

$$\alpha_2^{\text{rtr}} = K_{\text{експ}} \cdot \frac{F \cdot \alpha_1}{m \cdot C \cdot \xi} \quad (3)$$

де C – повна теплоємність, Дж/кг·К; m – темп нагріву (охолодження), с⁻¹.

Так як даний метод є наближений, нами було введено поправку $\xi=0,8$.

Співставивши результати пораховані по трьом методам коефіцієнта тепловіддачі в циліндричному об'ємі від металевієї стінки до розчину при їхньому нагріванні і охолодженні отримаємо розбіжність 30%.

Висновки

1. В системі «В-ЦП-Р» по ознаці $m = \text{const}$ експериментально встановлено, що режим близький до регулярного теплового режиму відомого для системи «НС-ТвТ».

2. Визначено з експериментальних розрахунків по теплообміну для системи «В-ЦП-Р» значення коефіцієнта тепловіддачі в циліндричному об'ємі від металевієї стінки до розчину трьома методами: два методи розроблені для умов стаціонарного теплообміну, а один – з врахуванням регулярного теплового режиму.

3. Між цими значеннями коефіцієнта тепловіддачі α_2 встановлена розбіжність 30%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ткаченко С. Й. Нові методи визначення інтенсивності теплообміну в системах переробки органічних відходів : монографія / С. Й. Ткаченко, Н. В. Пішеніна. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 148 с.
2. Гинзбург А.С. Теплофизические характеристики пищевых продуктов : Справочник / А. С. Гинзбург, М. А. Громов, Г. И. Красовская. – Москва : Пищевая промышленность, 1980. – 288 с.
3. Михеев М. А. Основы теплопередачи. Изд. 2–е, стереотип / М. А. Михеев, И. М. Михеева. – М. : «Энергия», 1977. – 344 с.
4. Календер'ян В. О. Методи дослідження процесів теплообміну. Експериментальні методи. Навчальний посібник. Частина 2 / В. О. Календер'ян. – Одеса: ОДАХ, 2006. – 75 с.

Ткаченко Станіслав Йосипович – д-р. техн. наук, професор кафедри теплоенергетики, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Власенко Ольга Володимирівна – аспірант кафедри теплоенергетики, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: olgakytysak7@gmail.com.

Науковий керівник: **Ткаченко Станіслав Йосипович** – д-р. техн. наук, професор кафедри теплоенергетики, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Tkachenko Stanislav Yosypovych - Dr. Sc. (Eng.), Professor, Head of the Chair of Power Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: stahit6937@gmail.com.

Vlasenko Olga Vladimirovna – postgraduate student, Head of the Chair of Power Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: olgakytysak7@gmail.com.

Scientific supervisor: **Tkachenko Stanislav Yosypovych** - Dr. Sc. (Eng.), Professor, Head of the Chair of Power Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: stahit6937@gmail.com.

